

Дмитро Осадчий

слухач магістерської програми,
Тернопільський національний економічний університет,

Соломія Федючка

слухач магістерської програми,
Тернопільський національний економічний університет,

Євгеній Ракитянський

слухач магістерської програми,
Тернопільський національний економічний університет

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІЗНИХ ІЄРАРХІЙ УПРАВЛІННЯ

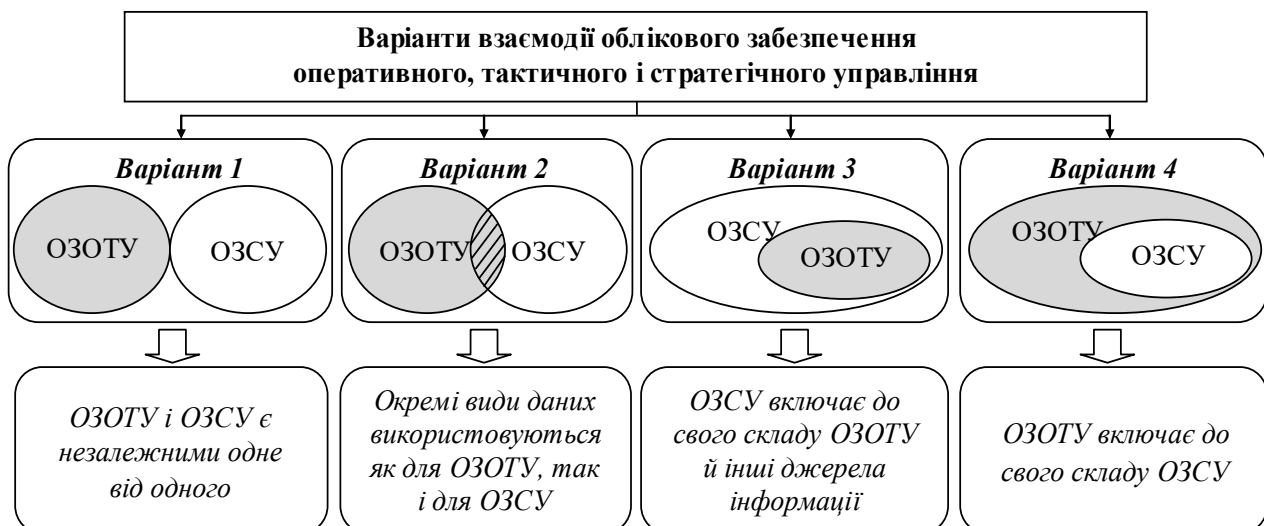
У наш час існують неоднозначні підходи стосовно можливості побудови єдиної системи обліку, яка б забезпечувала потреби різних рівнів управління.

Приміром, проф. П.О. Куцик впевнено доводить, що прийняття рішень на оперативному, тактичному та стратегічному рівнях управління потребує формування різних фінансових даних, з різною деталізацією й аналітичним опрацюванням (залежно від ситуації). Це означає, що пришвидшення змін у зовнішньому бізнес-оточенні спонукатиме користувачів робити більше нерегламентованих запитів через інформаційну систему обліку, а рівень вимог до пов'язаної бізнес-аналітики буде вищим [6, с. 58].

Подібного підходу дотримується проф. С.Ф. Голов [4, с. 13] та проф. І.М. Богатая [1, с. 16]. Спільним в підходах авторів є те, що на їх думку система обліку може об'єднати в єдине ціле підсистеми, які будуть одночасно забезпечувати інформаційну підтримку оперативного, тактичного і стратегічного управління.

Вказаний підхід, який базується на можливості системи обліку надавати менеджменту інформацію для потреб операційного, тактичного і стратегічного призначення, є одним із варіантів взаємодії облікового забезпечення різних рівнів управління.

Проф. Бруханський Р. Ф. за результатами своїх наукових досліджень обґрунтував чотири можливих варіанти взаємодії облікового забезпечення оперативного і тактичного управління та облікового забезпечення стратегічного менеджменту [2, с. 14].

Примітки:

ОЗОТУ – облікове забезпечення оперативного і тактичного управління;

ОЗСУ – облікове забезпечення стратегічного управління.

Рис. 1. Можливі варіанти взаємодії облікового забезпечення оперативного і тактичного управління та облікового забезпечення стратегічного управління (розроблено професором Бруханським Р. Ф.) [2, с. 14].

Згідно варіанту 1 ОЗОТУ та ОЗСУ є незалежними системами, що побудовані залежно від свого функціонального призначення – забезпечувати потреби відповідного рівня управління. Виходячи з такого підходу ОЗСУ повинна базуватись на власній незалежній обліковій концепції, мати свій об'єкт та

методологію, і не повинна використовувати будь-якої інформації з традиційної облікової системи підприємства. За варіантом 2 окремі види даних використовуються як для ОЗОТУ, так і для ОЗСУ, або ОЗСУ використовує частину інформації з ОЗОТУ для формулювання та реалізації стратегій підприємства. Такий варіант побудови ОЗСУ є одним із найбільш прийнятних для вітчизняних підприємств, оскільки передбачає доповнення елементів ОЗОТУ, необхідних для стратегічного менеджменту, новими елементами, відсутніми в ОЗОТУ, однак без яких функціонування системи стратегічного менеджменту є неможливим. Згідно варіанту 3 ОЗСУ включає до свого складу ОЗОТУ, що означає, що вся повністю чинна система бухгалтерського обліку є складовою інформаційного супроводу стратегічного менеджменту підприємства, тобто, кожен її елемент (об'єкти, методи оцінки, рахунки, звіти тощо), що використовується для задоволення потреб оперативного і тактичного управління, одночасно можуть використовуватись і для забезпечення потреб стратегічного управління. За такого варіанту повинні бути відсутні будь-які взаємосуперечливі аспекти функціонування ОЗСУ та ОЗОТУ, що є неможливим, оскільки існування різних цілей на різних рівнях управління зумовлює необхідність використання різних видів об'єктів та методологічних інструментів. Згідно варіанту 4 ОЗОТУ включає до свого складу ОЗСУ, тобто чинна система бухгалтерського обліку містить в собі весь необхідний предметно-методологічний інструментарій, необхідний для інформаційного забезпечення прийняття стратегічних рішень. Однак, якщо б такий варіант був сьогодні реалізований на практиці, жодних би проблем щодо необхідності побудови стратегічно-орієнтованої системи обліку не виникало б, оскільки така система апіорі була б стратегічно-орієнтованою. Однак, на думку проф. Бруханського Р. Ф., як доказ вищенаведеного, існує значна кількість критичних заяв вчених (М. Бромвіч, К. Гілдінг, В. Говіндараджан, П. Друкер, К. Друрі, Р. Каплан, Д. Нортон, Б. Райан, Р.В. Скепенс, К. Уорд, Дж. Шанк та ін.) і переконливих доказів щодо невідповідності чинної системи обліку потребам стратегічного управління [2, с. 14-15].

Варіанти взаємодії облікового забезпечення оперативного, тактичного та стратегічного управління дозволяють констатувати, що в сучасних умовах розвитку національної системи обліку найбільш прийнятним для вітчизняного бізнесу є побудова облікового забезпечення стратегічного управління на основі використання даних про внутрішнє середовище підприємства (із чинної облікової системи) та їх доповнення даними про зовнішнє середовище підприємства, для збору якої необхідною є побудова стратегічного обліку.

Список використаних джерел

1. Богатая И.Н., Ивашиненко Л.О. Стратегический учет как перспективное направление развития бухгалтерского учета. Учет и статистика. 2008. № 2(12). С. 13-19.
2. Бруханський Р. Ф. Варіанти взаємодії облікового забезпечення різних рівнів управління підприємством: стратегічний аспект. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Випуск 2. 2014. С. 13-16.
3. Бруханський Р. Ф. Причини необхідності розробки стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку. Економічний аналіз. 2014. Т. 16. №. 2. С. 210-217.
4. Голов С.Ф. Теорія багатоцільового бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2011. № 4. С. 3-13.
5. Гуменюк О. О. Особливості проведення аналізу фінансового стану підприємства. Інноваційна економіка. 2016. № 7-8. С. 147-152.
6. Куцик П.О. Концептуальні підходи до розгляду інформаційних систем обліку в корпоративному управлінні. Облік і фінанси. 2013. № 4 (62). С. 52-60.
7. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій : колект моногр. Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло, І. М. Белова [та ін.]. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 388 с.